

ทำนุชา

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “เจริญสติในชีวิตประจำวัน”

กราบนมัสการหลวงพ่อสำหรัคคำตอบและคำชี้แนะ ทำความคือนุฝึกสมาธิตั้งแต่สมัยเป็นวัยรุ่น ต่อมาเรียนจบมหาวิทยาลัยก็ไม่ค่อยมีเวลานั่ง นุจึงมาศึกษาสติปัฏฐาน ๔ เพราะเห็นว่าสามารถฝึกได้ตลอดเวลา และนุทำความรู้สึกตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน ให้รู้คิด รู้การปรุงแต่ง เมื่อเรารู้ทันแล้วการปรุงแต่งมันก็จะหยุด เวลาเดินเมื่อนึกได้ นุดูลมหายใจที่ปลายจมูกแบบเป็นธรรมชาติ ไม่กดข่ม เดินไปสักพักแป้นหนึ่งรู้สึกตัวเบาสบายมาก เหมือนยังเดินยั้งเบา จิตสงบเบาสบายมากคะ

จากความเดิมตอนที่แล้ว สักแต่ว่าได้ยิน นุไม่ได้นั่งสมาธิคะ นุอยู่ในชีวิตประจำวัน สนทนากับผู้คน หลังจากที่นุได้ยินเสียงที่ไม่พอใจจากคู่สนทนา จิตนุก็วิ่งเข้ามาอยู่ข้างใน พร้อมมีวงกั้นเสียงอยู่รอบนอก อันนี้คือผลที่เกิดจากการฝึกคะ นุจะทำความรู้สึกตัวไว้ ไม่คิดปรุงแต่งและรักษาจิตให้ตั้งมั่นต่อไปคะ กราบขอบพระคุณ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ คำถามครั้งที่แล้วเขาพูดถึงว่า เวลาเขาฝึกหัดภาวนาแล้วมีเสียงกระทบ แล้วมันมีความรู้สึกเหมือนมีวงแหวนป้องกันไม่ให้เสียงนั้นเข้ามากระทบถึงตน แล้วเขาก็ถามปัญหา

เราก็บอกว่า ผลของการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติแล้ว ถ้าจิตมันมีกำลังของมัน จิตมันเคยฝึกหัดมาแล้วมันจะมีอาการของมัน ถ้ามีอาการของมัน นี่คือนอาการของมัน เห็นไหม คำว่า “อาการ”

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาเรามีความรู้สึกนึกคิดในหัวใจของตน เรามีความรู้สึกสุขรู้สึกทุกข์ ในหัวใจของตน นั่นก็เป็นอาการของจิตเหมือนกัน แต่เป็นอาการทางโลก อาการทางโลกคือ สามัญสำนึก คือความเคยชิน คือความรู้สึก คือธรรมชาติของมัน

แต่เราฝึกหัดๆ ถ้าฝึกหัดแล้วเวลามันแยกจิตไป เวลาฝึกหัดๆ เวลาฝึกหัดที่ไหน เรา ฝึกหัดที่หัวใจของตน ถ้าฝึกหัดที่หัวใจของตน จิตที่มันฝึกหัดแล้วมันจะมีอาการ

แต่อาการที่มันเป็นธรรมชาติ อาการที่เป็นโลก นั่นเป็นอาการสามัญสำนึกของคน

แต่อาการที่ฝึกหัดๆ เราได้ฝึกหัดของเราขึ้นมาจนมันมีอาการ อาการที่มันฝึกหัด มันมีสติ มันมีสิ่งที่เรารู้ชีวิตประจำวัน เราเดินของเรา นั่นคือปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเรารู้ตัวทั่วพร้อม เราฝึกหัดของเรา ถ้ามันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์ของเรา นี่พูดถึงว่าผลของการปฏิบัติ

เพราะว่าหลงตา เวลาคนไปทำบุญกุศลกับท่าน ท่านบอก เวลา มา รถมามาทั้งคันเลย เวลา มา มารถเปล่าๆ เวลา กลับไปให้มีพุทโธไปด้วยให้เต็มรถไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรารภนาให้สาวกสาวกะผู้ที่ได้ยินได้ ฟังให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ สังพระอาณนที่ไว้เลยนะ “อาณนทฺ เถอบอกเขานะ ให้ปฏิบัติบูชาเรา เกิด ปฏิบัติบูชาเราเกิด”

การประพฤติปฏิบัติมันเป็นการฝึกหัด นี่พระพุทศาสนาใด เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมา พบพระพุทศาสนา เวลาเกิดมาพบพระพุทศาสนา พระพุท พระธรรม พระสงฆ์

พระพุท พระธรรม พระสงฆ์ ศรัทธาความเชื่อในพระพุทศาสนา เขาก็มีประเพณี วัฒนธรรม นั่นวัฒนธรรมของชาวพุทมันก็เป็นเรื่องของวัฒนธรรมของประเพณี ในตำบลใน หมู่บ้านสิ่งใดเขามีวัฒนธรรมของเขา เขามีการทำบุญประจำหมู่บ้านของเขา นั่นนะมันเป็น วัฒนธรรมประเพณี

เวลาเป็นประเพณี ปีใหม่ สงกรานต์ ใสโฮ! ลูกหลานมา ทำงานที่ไหนจะกลับบ้านไป
เยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่ มันเป็นคนขี้ตลกขี้ในบุญประจำหมู่บ้านนะ มันมีความสุข มันมีความสุข
จริง

นี่พูดถึงชาวพุทธๆ ไง นี่พูดถึงว่าเวลามันเป็นเรื่องสังคม เป็นเรื่องของทางโลก มันเป็น
ประเพณีเป็นวัฒนธรรม ถ้าเป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรม มันก็เป็นชาวพุทธที่ว่าเราเป็นญาติกับ
พระพุทธศาสนา เราเป็นเครือญาติ เราเป็นบริษัท ๔ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝาก
พระพุทธศาสนาไว้

แล้วถ้าคนที่พุทธที่ทะเบียนบ้าน พุทธที่เขาเป็นพุทธของเขา แล้วเวลาเขาศึกษาของเขา
ไปแล้วมันเป็นเรื่องทางวิชาการ เป็นเรื่องทางโลก “มันเป็นความเจริญ สติปัญญา โลกเจริญ
โลกต้องการศึกษา โลกเป็นปัญญา”

ใช่ นั่นเป็นปัญญาทางโลก ปัญญาทางวัตถุ ปัญญาการดำรงชีวิตเป็นวิชาชีพเพื่อหา
เลี้ยงชีพของเรา แต่เลี้ยงชีพของเรามันก็มีความทุกข์ความยากในหัวใจใช่ไหม

แต่ถ้ามันเจริญทั้งทางวิชาการทางโลก เราศึกษาๆ แล้วมันเป็นภาคปริยัติ ภาคปริยัติ
การศึกษามา โลกียปัญญา ถ้าฝึกหัดๆ ฝึกหัดจากโลกียปัญญา ฝึกหัดจากโลกเรานี้แหละ แต่ถ้า
มันเป็นโลกุตตรธรรม ธรรมเหนือโลก เหนือโลก เหนือสิ่งที่ว่ามันเป็นชีวิตประจำวัน มันมี
ความรู้สึกนึกคิด มันมีความทุกข์ความยาก ฉะนั้น เวลาฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติมันเป็นโลกกับ
ธรรม

ถ้าโลกกับธรรมๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเผยแผ่ธรรม เห็นไหม ให้ชาวพุทธเรามีการ
ฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติ นี่วัดกรรมฐานๆ ไปอยู่วัดอยู่ป่าไปฝึกหัดจิตของตน ไปฝึกหัดภาวนาให้เป็น
ถ้าภาวนาเป็นได้ คนคนนั้นจะมีคุณค่าในชีวิตไหม

เวลาครูบาอาจารย์เรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราเวลาฝึกหัดพระๆ สร้างพระ สร้างพระเป็นๆ สร้างหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามีคุณธรรมขึ้นมาในใจ นั้นนะสร้างพระได้ สร้างพระได้อีกหนึ่ง โอ้โฮ! มันเป็นความมหัศจรรย์ มันร่วมโพธิ์ร่วมไทร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวละ สอนสามโลกธาตุ ครูบาอาจารย์ของเราละ ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมจริงๆ นะ มันเป็นธรรมมันอบอุ่น เวลาครูบาอาจารย์ของเราไปอยู่กับหลวงปู่มั่น มันอบอุ่น มันเคารพ มันรัก มันบูชา

กลัวไหม กลัว กลัวเพราะอะไร กลัวเพราะกิเลสของเราไง ความคิดร้อยแปด ความคิดพญามาร ความคิดที่มันทิ่มมันตำในใจของตน แล้วความคิดพอมันคิดแล้ว ทัศนียภาพมันเหยียบมันย่ำ มันตีตัวเสมอ มันวัดรอยเท้า มันจะยอเหยียบไปนู่นนะ กิเลสนี้มันร้ายนัก กิเลสในใจของตัว นี่มันเป็นเรื่องของโลกๆ เรื่องทัศนียภาพของคน

ฉะนั้น เวลาไปอยู่กับครูบาอาจารย์ กลัวนัก จริงๆ ไม่ใช่กลัวอาจารย์หรอก กลัวกิเลสเรานี้แหละ มันลบลู่ มันตีตัวเสมอ มันคิดว่ามันยอเหยียบ มันเป็นบาปเป็นกรรมนะ ทั้งๆ ที่รู้ดีแหละ แต่ห้ามไม่ได้ ไม่เท่าทันมัน

ฉะนั้น พูดถึงว่าเวลาการประพฤติปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านปรารภนานะ ให้เราฝึกหัดของเรา จะฝึกหัดได้มากได้น้อยขนาดไหน คนที่ฝึกหัดนั้นจะได้ประโยชน์มาก มากๆ เห็นไหม

เวลาทำบุญกุศลมันเป็นบุญและบาป เวลาฝึกหัดปฏิบัติมันเป็นเรื่องของเรา ถ้าเรื่องของเรากลัวมันเท่าทันกิเลสในใจของเรา มันสงบตัวลงได้ นั้นไง แค่มันสงบตัวลงนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ชาวพุทธควรทำมากๆ

แต่เวลาชาวพุทธเรามันเป็นเรื่องของโลกๆ “ทำดีดีกว่าขอพร” ศึกษาหาความรู้มา หามาด้วยทัศนียภาพ ด้วยความยิ่งใหญ่ของตน แล้วมีความรู้แล้วเอาความรู้ฟาดฟันกัน

แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ ธมมสากัจฉา เอตมมมงคลมุตตม การ
สนทนาธรรมมันเป็นการวัดหัวใจของตน ใครโง่ใครฉลาดเวลาพูดมามันจะรู้หมดละ แล้วโง่
ฉลาดทางใดละ

ถ้าโง่ฉลาดกับกิเลสในใจของตน โดนกิเลสเหยียบย่ำทำลายทั้งนั้นนะ ถ้ามัน
ฉลาด ฉลาดขึ้นๆ มันจะเห็นความโง่ของตนเลย ตนนี้โง่เง่าเท่าตื้นทั้งนั้นนะ ใจของที่
คิดๆ อยู่มันจะผิดทั้งนั้น ใจของที่คิดๆ กิเลสมันพาคิดทั้งนั้น หยุดไม่ได้ ถ้าหยุดได้
สัมมาสมาธิใจ

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดมันสมควรมากๆ แล้วครูบาอาจารย์จะส่งเสริมมาก ให้ฝึกหัด ที่ไหนก็
แล้วแต่นะ ถ้าเขามีการประพฤติปฏิบัติ ควรจะฝึกหัด แล้วฝึกหัดแล้วมันก็ตรงกับจิตตรงกับนิสัย
ของตน

เวลาเราไปฝึกหัดอย่างนั้นแล้วมันขัดมันแย้ง มันไม่เห็นดีเห็นงามไปด้วย แต่เวลาไปที่
มันถูกใจนะ โอ้โฮ! ใช้ได้เลย ภาษาเราว่า กิเลสมันชอบ มันก็ทำให้เราชอบไปด้วย ถ้ากิเลสมันขัด
มันแย้ง มันก็ต่อต้านไปด้วย

ฉะนั้น เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติ จะแนวทางไหนก็ได้ จะทำอย่างไรก็ได้ ขอให้ได้ทำ เพราะ
ทำแล้วมันได้คิด

ใจที่เราคิดๆ อยู่นี่เราคิดด้วยความพอใจของตน เราคิดโดยกิเลสต้นหาความทะยาน
อยาก เราคิดโดยกิเลสมันควบคุมแล้วบังคับบัญชามาตลอด แต่ถ้าวันไหนเราฝึกหัดประพฤติ
ปฏิบัติของเรา เห็นใหม่

นี่เขาบอกว่าเขารู้ตัวทั่วพร้อม ใช้ชีวิตประจำวันมันทำของมันได้

นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญามันใคร่ครวญ มันใคร่ครวญของมันตลอดมา ถ้ามัน
ใคร่ครวญตลอดมา ถ้ามันเท่าทันมันก็หยุดของมัน แล้วถ้ามันฝึกหัดบ่อยๆ เห็นใหม่ นักกีฬาทุก
ประเภทเขาต้องฝึกหัด เขาต้องออกกำลังกายของเขาเพื่อความฟิตของเขา

จิตใจของตนไม่เคยดูแลมันเลย ปล่อยมันตามสบาย แล้วให้กิเลสมันบงการและควบคุม แล้วแต่มันจะบังคับบัญชา แล้วเราก็กังหนังไหวได้ว่าเรามีความรู้ เรามีความเข้าใจ

ถ้ามันเข้าใจ มันได้คิดนี่ไง แล้วมันเห็นอย่างที่ว่านี้ ถ้าฝึกหัดๆ ไปนะ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร คนที่ฝึกหัดปฏิบัติบ่อยๆ เข้าเป็นกัลยาณชน รูป รส กลิ่น เสียง ถ้ามันเป็นบ่วงมันก็โกรธ ถ้ามันเป็นพวงดอกไม้มันก็ชอบ ใครยกยอปอปั้น พอใจไปกับเขา ใครตำหนิติเตียน เคียดแค้นเขาไปทั้งนั้น นี่เป็นทั้งพวงดอกไม้และเป็นทั้งบ่วง

แต่ถ้าฝึกหัดๆ ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติเริ่มต้นอย่างนี้แหละ เขาบอกว่า เวลาไปสนทนากับ คู่กรณี เวลาเขาพูดสิ่งที่ไม่พอใจ มันเหมือนมีเป็นวงแหวนป้องกันไว้

บ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร นี่แค่เริ่มฝึกหัด การปฏิบัติจะแนวทางใดก็แล้วแต่ เริ่มต้นฝึกหัดคือเริ่มต้นทำความรู้สึกตัวของตน เริ่มต้นรู้จักจิตของตน เริ่มต้นคือพื้นฐานของชีวิต กายกับใจ ร่างกาย จิตใจอยู่ในร่างกายนี้ จิตใจเป็นพลังงาน ตัวจิตนี้ตัวสำคัญ มีชีวิตอยู่หรือตาย ไปก็ตัวนี้ตัวเดียว

แต่เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วมีกายกับใจๆ ทางวิทยาศาสตร์ ทางต่างๆ ก็ตรวจสอบเช็ค ได้ด้วยเฉพาะเรื่องของร่างกายนี้ เรื่องของจิตใจนะ จิตวิทยาเขาก็แค่เรื่องอารมณ์ เวลาเขาพูดๆ เขาพูดเพราะอะไร เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วย เขาพูด พูดเข้าไป สิ่งที่เขาพูดก็พูดจากสมอง พูดจากรากฐาน พูดจากพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ไง

แต่กิเลส กิเลสมันเจือปนมา มันแนบมาตั้งแต่ภพชาติใด บุญเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ มันลึกกลับซับซ้อนขนาดไหน นี่มันแค่เรื่องโลกๆ จิตยังไม่สงบเลย ถ้ามันจิตสงบ แล้วมันปฏิบัติไป

เราจะบอกว่า ฝึกเจริญสติในชีวิตประจำวัน จะฝึกหัด จะแนวทางใดก็แล้วแต่ ได้ทั้งนั้น นะ แล้วเป็นคุณประโยชน์กับผู้ฝึกหัดนั้น แต่เวลาจะเอาจริงเอามาจริงๆ เอามาเป็นมรรคเป็นผล ขึ้นมา ไม่มี

ถ้าเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา จิตสงบแล้ว จิตถ้ามันสงบขึ้นมามันมีวงแหวนของมัน ถ้ามีวงแหวนของมัน ถ้าจิตสงบแล้วถ้ามันไปเห็น เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่จิตมันสงบของมัน

นี่อาการที่มันเห็น คนที่ฝึกหัดปฏิบัติไป จะเห็นนิมิต จะมีความรู้ความเห็น เหมือนกัน อาการเหมือนกัน มันต้องผ่านอาการนี้ไปไป รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชันธ ชันธไม่ใช่จิต

เวลามันผ่านรูป รูปคืออารมณ์สมบุรณ์แบบ ในอารมณ์นั้นมีเวทนา ในเวทนามันเกิดจากสัญญาข้อมูลเดิมของจิต แล้วมันเกิดสังขารปรุงแต่ง แล้ววิญญาณรับรู้ ทำไมวิญญาณรับรู้ล่ะ วิญญาณรับรู้อารมณ์นั้นไป

เวลาเราเห็นภาพ เรามีอารมณ์ความรู้สึก แต่เราไม่รู้ว่าเราคิดอะไร วิญญาณรับรู้มันไม่ชัดเจน วิญญาณในขันธ ๕ วิญญาณในปัจจุสมุปบาท มันมีความลึกลับซับซ้อนเป็นชั้นๆ เข้าไป ถ้าคนปฏิบัติเป็นนะ มันจะปอกมันจะลอกออกมาเป็นชั้นๆ นี่บุคคล ๔ คู่ใจ นี่พูดถึงถ้าจะปฏิบัติให้เป็นมรรคเป็นผล

พื้นฐานนี้มันเป็นการฝึกหัดปฏิบัติให้มนุษย์รู้จักตัวตนเท่านั้น ที่ไหนมีการประพฤติปฏิบัติ เชิญ แนวทางปฏิบัติไหนก็ได้ สูงสุดคือทำความสงบของใจ เพราะมันเป็นเรื่องของสัญญาอารมณ์ เป็นอารมณ์ของคน มันไม่ใช่เรื่องเป็นมรรค เป็นมรรคเป็นผลยังไม่เกิด

เริ่มต้นจากปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นกัลยาณชน ถ้าเป็นศรัทธา ศรัทธาทางโลกไป ศรัทธา ศรัทธามันคลอนแคลน ศรัทธามันเปลี่ยนแปลงได้ตลอดนะ

อจลศรัทธา ศรัทธาที่มั่นคง ศรัทธาที่แก่กล้า ศรัทธาที่ไม่คลอนแคลน นั่นอจลศรัทธา แล้วถ้ามันยกขึ้นสู่ ยกเข้าสู่มรรค มันอีกชั้นหนึ่งไป

ฉะนั้นบอกว่า เจริญสติในชีวิตประจำวัน แล้วอาการแบบนี้มันก็บอกว่ามันใช้ปัญญา ถ้าพุทโธๆ มันเป็นสมณะ มันแก้กิเลสไม่ได้

ที่ฝึกหัดนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เพราะที่หนูฝึกหัดปฏิบัติมาตั้งแต่วัยรุ่นรอบหนึ่ง แล้วมาฝึกหัดของเรา มาดูความคิดปรุงแต่ง มาใช้เดินนึกคิด แล้วเวลาพิจารณา สิ่งที่เราเห็นด้วย แล้วมาดูลมหายใจที่ปลายจมูก มาดูลมหายใจมันเป็นอิสระโดยที่การไม่กดขี่ เพราะอะไร

เพราะพูดสิ่งใดไปแล้วมันมีการฝังรากว่า พุทโธๆ เป็นการกดขี่จิตบ้าง มันเป็นสมณะบ้าง มันเป็นข้อมูลที่มันฝังอยู่ในหัวใจ เวลาปฏิบัติไปๆ ผลที่มันเกิดขึ้นมันจะบอกของมันเอง

เวลาบอกว่า มากำหนดลมหายใจแล้วมันตัวเบาสบาย สบายมาก ตัวมันยังเดินมันยังเบา

ถ้ามีสติสัมปชัญญะ สมาธิคือสมาธิ ถ้าไม่มีสติ เพราะตัวมันเบา มันสบาย ยิ่งปฏิบัติมันยิ่งสบาย สบายเพราะอะไร เพราะมันมีสติ แต่ถ้ามันขาดสติ ไปแล้ว ตกภวังค์

แล้วขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

สมาธิที่ไม่มีกำลัง สมาธิที่ไม่มั่นคงขึ้นมา มันจะไปรู้ไปเห็นอะไรไม่ได้หรอก แต่มันเป็นการประพฤติกปฏิบัติให้เห็นว่า เรารู้จักตัวตนของเรา เรารู้จักจิตของเรา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนให้การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระอานนท์ไว้เลย “บอกเขานะ บริษัท ๘ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด”

เพราะการปฏิบัติ พอเริ่มปฏิบัติมันเบา มันสบาย มันไม่ต้องไปเครียด ไม่ต้องไปวิตกกังวลกับชีวิต มันเห็นแล้วชีวิตนี้มันแค่สมมุติ จริงๆ แล้วหัวใจเราสำคัญกว่า

ฉะนั้น เขาบอกว่า ความเดิมตอนที่แล้วเวลาฝึกหัดใจ ผลที่ว่ามันเกิด มันเกิดเป็นวง เป็นวงที่กันเสียงอยู่นั่นนะ

อาการมันเกิดได้ร้อยแปด อาการนี้มันนิสัยใจคอของคน ความรู้สึกของคนมากมาย มหาศาล อาการ แต่อันที่เกิดอาการกับเรามันเป็นอาการที่ให้เราเห็นว่าจิตนี้เป็นรูปธรรมเลย

เวลามันกระทบมันมีวงแหวนมาป้องกันไว้ได้เลย นี่มันเป็นอาการที่เป็นนามธรรมนะ แต่ผู้ที่มีสติปัญญาที่รู้เห็นนี้เห็นชัดๆ เลย เห็นชัดๆ ถึงเหตุและผล

แล้วฝึกหัดไปๆ เวลามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ เวลาเกิดภาวนามยปัญญา มันจะลึกถึงขั้นซ้อนกว่านี้อีกมากมาย แล้วมันจะล้มลุกคลุกคลานไปอีกมากมาย เพราะอะไร

เพราะถ้าจิตมันสงบแล้วมันไปจับต้องได้ มันเป็นครั้งแรกแล้วพิจารณาไปแล้วมันปล่อยๆ ใจนั้นชั่วคราๆ ทั้งนั้นนะ ยังมีชั่วคราๆ ยังมีความหลงกลวง ยังมีทำให้ล้มลุกคลุกคลาน แล้วถ้าไม่มีอำนาจวาสนา มันก็สมอ้างไปทุกเรื่องทุกราว ก็เลิกลอกไปทั้งนั้นนะ

เริ่มต้นจากกิเลสหลอกให้เราล้มลุกคลุกคลาน ให้เรามีความทุกข์ความยาก เรามีอำนาจวาสนาของเรา เราฝึกหัดปฏิบัติ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเวลาจิตมันมีกำลังของมันบ้าง มันมีอาการที่ตอบโต้กับสิ่งที่จะไปกระเทือนกิเลส เราเห็นแล้วเราก็อึ้งๆ อึ้งเลย

ไฉนมันแค่พื้นฐาน ยังทำความสงบของใจไม่มั่นคง มันคงขึ้นมา ชำนาญในวสี เขาชำนาญในวสีเพราะอะไร เพราะถ้าจิตมันเสื่อมมันจะไม่มียวงแหวนอะไรอย่างนี้หรอก มันจะมีความเจ็บช้ำน้ำใจทั้งนั้นนะ

แต่จิตเราถ้ามีกำลังขึ้นมามันมีวงแหวน แล้ววงแหวนมาจากไหนละ

เป็นนามธรรมทั้งนั้นนะ เกิดจากกำลังของจิต

แล้วถ้าฝึกหัดจนมันเป็นสมาธิได้เป็นสมาธิไม่ได้ กำลังมีไม่มี เดียวพิจารณาไปถ้าไม่มีกำลัง ไฉนวงแหวนนี้จะไม่มี

ไฉนมันมาทั้งนั้นๆ กันนี้เกิดจากสติสัมปชัญญะ เกิดจากอาการของจิต ไฉนนี้แค่รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร สมถกรรมฐานยังไม่มั่นคงของเขา นี่พูดถึงผลของการปฏิบัติ

ฉะนั้น เราจะบอกว่า ครูบาอาจารย์เรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ปราบปรามให้บุคคล ให้สิ่งมีชีวิตได้ฝึกหัดปฏิบัติ ให้พัฒนาตนทุกๆ คน การพัฒนาตนขึ้นมา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลสไป พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมเป็นหนึ่งเดียว ในหัวใจของท่าน **เอโก ธมโม** ธรรมเป็นหนึ่ง ธรรมเป็นเอก

เวลาถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติไปเป็นข้อเท็จจริงแล้วมันจะเข้าสู่หัวใจของตน มันจะเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติวิสุทธิโก นั่นถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง

แต่เริ่มฝึกหัดปฏิบัติเริ่มต้น คราวยาก ยากอยู่สองคราว คราวเริ่มต้นกับคราวจะสิ้นกิเลส ฉะนั้น ฝึกหัดปฏิบัติมันสำคัญที่ครูบาอาจารย์ที่ทำให้ได้จริง

ฉะนั้น สิ่งที่เราฝึกหัดนี้ดีมาก ๆ ฉะนั้น ฝึกหัดต่อเนื่องไป สิ่งที่เราถามมานั้นมันก็เป็นอาการของคน เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติวิสุทธิโกเฉพาะบุคคลคนนั้น เป็นเฉพาะบุคคลที่ถาม ที่รู้ ที่เห็น ที่ได้รับรสของธรรม ได้รับรสของจิตที่สงบ

แล้วเป็นวงแหวนที่มาปกป้องมันเป็นมหัศจรรย์ของจิตดวงนั้น แล้วถ้าไปพูดกับคนอื่นเขาบอกว่า “โยมต้องไปหาหมอ แสดงว่าโยมขาดสติ โยมเริ่มจะออกนอกกลุ่มนอกทาง” นี่พูดถึงว่าถ้าไปคุยกับคนที่เขาไม่ภาวนา ภาวนาไม่เป็น ออกนอกเรื่องนอกราวไปเลย จบ

ถาม : เรื่อง “ดิฉันชื่อ...”

ฉันมาจากออสเตรเลีย ฉันอยากมาพักวัดป่าสันติพุทธาราม (เขาแดงใหญ่) และปฏิบัติธรรมทำสมาธิในเดือนกรกฎาคม กรุณาแจ้งให้ฉันทราบหากเป็นไปได้ ขอบพระคุณมาก

ตอบ : เราแจ้งไปแล้วว่าไม่สะดวก ให้ไปหาที่ที่พอเหมาะพอสมกับการฝึกหัดปฏิบัติ

แต่ถ้าวัดของเรา เวลาวัดของเราเวลาจะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ คนต้องมีศรัทธา ปราบปรามการประพฤติปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง ถ้าโดยข้อเท็จจริง ถ้าปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง สิ่งใดที่

มันจะขาดตกบกพร่อง ขาดตกบกพร่องในความเห็นของโลก ในความเห็นของการอยู่แบบขุนนาง เขาจะหาว่ามีความสุขสะดวกสบายทั้งสิ้น

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมา มันขาดแคลนมาทั้งนั้นนะ คำว่า “ขาดแคลน” ขาดแคลนเพราะความเคยชิน

ถ้าเราอยู่กับสังคม เราอยู่กับโลก มันมีความสุขสะดวกสบาย มันมีน้ำปะปา มันมีไฟฟ้า มันมีทุกอย่างพร้อมหมดนะ แล้วพอไปวัดปฏิบัติ หลวงตาพระมหาบัวท่านบอก ไม่ให้มี ถ้ามีแล้วคนมันจะอ่อนแอ เวลาคนอ่อนแอแล้วปฏิบัติไปมันจะล้มลุกคลุกคลาน

แต่ถ้าคนมันเข้มแข็งขึ้นมา เริ่มต้นปฏิบัติมันก็ขาดแคลนไปทั้งนั้นนะ คนเราไม่เคยขาดแคลน พอมันขาดแคลนมันอยู่ไม่ไหวหรอก มันตีโพยตีพาย แล้วโลกก็มีอยู่ทั่วไป น้ำไหล ไฟสว่าง เทศบาล ในอบต. เขาหาให้ครบทุกอย่าง ทำไมเราไม่ต้องการสิ่งนั้น นี่เวลากิเลสมันต่อต้าน

ฉะนั้น เราบอกว่า ให้ไปหาวัดที่เขาพอที่จะสะดวกในการประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าวัดของเรา เรามาเริ่มต้นถ้าใครมาประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ เขาบอกว่ามันไม่สะดวก มันไม่สบาย มันไม่พร้อม

แต่ถ้าเวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วนะ มันเหลือเฟือ มันเกินไป จิตใจของคนที่ประพฤติปฏิบัติในแนวทางกรรมฐาน ในการฝึกหัด มันเข้มแข็ง มันเห็นสิ่งใดแล้วมันเป็นภาระ

ดื่มน้ำ ดื่มน้ำแล้วชุ่มชื้น ไม่ดื่มน้ำ คอแห้ง ดื่มน้ำ ดื่มน้ำแล้วเดินจงกรม เดินจงกรมถ้าจิตมันจะสงบระงับเข้ามา เดินจงกรมถ้าจิตมันสงบไปแล้วมันมีความสุข มันมีความอบอุ่น มีความชื่นบานในหัวใจมากกว่าดื่มน้ำแแก้วนั้นมากมาย

เวลาหิวกระหายก็อยากดื่มน้ำ ดื่มน้ำแล้วมันก็ชุ่มชื้น เวลาเราหิวกระหาย เราไม่ดื่มน้ำ เราฝึกหัดปฏิบัติจนเข้มแข็งของเรา พอจิตมันสงบนะ ให้ดื่มอีกห้าครั้งสิบครั้งยังสู้ใจเราสงบไม่ได้เลย

มันเป็นเรื่องไร้สาระทั้งนั้นนะ ทำไมเขาถึงมักน้อยสันโดษ สิ่งใดก็ได้แต่ที่เราเสพเข้าไป ร่างกายมันต้องขบถายทั้งนั้นนะ ต้องขับออกทั้งนั้น แล้วสิ่งใดที่มันมากเกินไปมันจะเป็นประโยชน์อะไรกับใคร

เวลาถือศีลๆ ถือศีล ๘ ถือพรหมจรรย์ ไม่ฉันอาหารตอนเย็น แล้วเวลาตอนนอนอาหารผ่านคลายๆ เวลามันฝึกหัดไปตามความเป็นจริงแล้ว ใจเรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องที่ไร้สาระที่สุดเลย แต่ถ้าเวลาผู้ที่ปฏิบัติแล้วเขาปฏิบัติได้

แต่เวลาคนปฏิบัติมาแล้ว พวกแก่วัด เวลาปฏิบัติมาแล้วจะอึ้งอึ้งอึ้งนี่ จะขอไปกินตอนนั้น จะขอไปกินตอนนี่

เวลากิเลสมันอึงกับบุคคลคนนั้น บุคคลคนนั้นจะทำให้กฎกติกาของวัดนั้นเสียหายไป บุคคลคนนั้นเป็นผู้ที่เป็นสิทธิพิเศษ นี่เวลามันจะปฏิบัติบูชากิเลสไป คนอื่นเขาอยู่ในกฎกติกา ของฉันนี่เด็กพิเศษ จะต้องมีคนดูแลด้วยนะ ไปส่งเสียถึงที่กุฏิให้เลย

มันเป็นเรื่องไร้สาระ การแหกกฎแหกกติกาแล้วเป็นคนดี ที่ไหนมี

แต่คนที่อยู่ในกฎในกติกานะ แล้วเขาปฏิบัติของเขาได้นะ ถ้าจิตเขาสงบนะ เขาเชิดชูบูชา แล้วกฎกติกานี้มันเรื่องเล็กน้อยมาก จิตสงบมันยิ่งใหญ่กว่า

คนที่เขาเป็นธรรมนะ เขามีสายตานะ ใจเรื่องเล็กๆ เหมือนลูกเขาเลย พอมีลูกก็จองโรงเรียนเลยนะ เวลาจะไปส่งโรงเรียน โอ้โฮ! น้ำตาท่วมหน้าโรงเรียนเลยละ

แล้วเอ็งทำไมบังคับให้ไปโรงเรียนละ ทำไมไม่รักลูก กอดไว้ที่บ้านละ ส่งไปโรงเรียนไปทำไม ก็ไปศึกษาให้มันมีความรู้ไง แล้วมันไปโรงเรียนแล้ว ถ้ามันเรียนแล้วมันมีความรู้ มันเติบโตขึ้นมา เวลามันมีครอบครัวมันก็ต้องเอาลูกไปส่งโรงเรียนอย่างนี้ไง

กฎกติกการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเขาถือตามกฎกติกาของเขา แล้วถ้าเขาฝึกหัดปฏิบัติของเขาขึ้นมาได้ เหมือนเราส่งลูกไปโรงเรียน เรียนจบได้มีสติมีปัญญาทำมาหากินเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ เลี้ยงครอบครัวได้อีกมหาศาลเลย

เด็กพิเศษ มีอะไรก็ไปส่งเสีย มีคนดูแลอีกต่างหาก

นี่พูดถึงนะ คำพูดของเราเวลาเราพูดถึงว่าไปหาที่สะดวก เราปฏิเสธไปแล้ว ให้คนเขาบอกไปว่าให้เขาไปหาที่อื่น เพราะว่าถ้ามาแล้วมันเป็นภาระ เพราะปีนี้พระเยอะ แล้วดูแลพระก็เป็นปัญหา โยมเข้ามา ก็ แหม! ปีกกล้าหาแข็ง เป็นแม่หมดเป็นพ่อหมด วุ่นวายไปหมด

ความวุ่นวาย กติกา มันไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติ เรื่องปฏิบัติ จิตสงบหรือไม่สงบ ทำคุณงามความดีของเราเพื่อใคร ไม่ใช่เรื่องทิวภูมิมานะเอาชนะคะคานกันเพื่อความยิ่งใหญ่

เหมือนข้าราชการเขาทำงานตามเวลาของเขา เขาทำงานเต็มเวลา นั่นคือข้าราชการที่ดีงาม เขาทำงานไปลงชื่อแล้วก็ไปทำเรื่องอื่น แล้วจะเป็นอย่างไร

ไฉนก็บอกว่าจะมาปฏิบัติ แต่เวลามาปฏิบัติมันจะเป็นแม่หมดนะ

เริ่มต้นนะ เกิดมาเจ้ามีอะไรมาด้วยเจ้า เจ้ามา เจ้าจะมายึดถือยึดครองสิ่งใด เริ่มต้นจากปฏิบัติ เจ้ามา เจ้ามีอะไรมาในวัดนี้ มาแล้วเจ้าจะยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นสมบัติของเจ้าทั้งหมด แล้วเจ้าจะควบคุมดูแล จะควบคุมบังคับบัญชา เป็นไปได้อย่างไร ถ้ามันเป็นไปได้ นี่มันก็เป็นการวัดกันว่าวัดเป็นวัดหรือไม่เป็นวัด ถ้าเป็นวัด หัวหน้าวัดจะต้องดีงาม หัวหน้าวัด เห็นไหม

เวลาเราพูดนะ เราพูดเป็นหลายประเด็นมาก เวลาเราพูดว่า เราเป็นลูกพระพุทธเจ้าด้วยกัน ชาวพุทธเรามีพ่อคนเดียวก็คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วนะ เห็นต่างเห็นแย้ง

เราบอกว่า พระพุทธเจ้าเอ็งกับพระพุทธเจ้าข้าคนละองค์แล้วละ ถ้าพระพุทธเจ้าข้าธรรมและวินัยนี้พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเอ็งกับพระพุทธเจ้าเราคนละองค์ละ เอ็งไปซะ เอ็งไปหาพระพุทธเจ้าของเอ็งที่อื่นไป

นี่พูดถึงว่าโดยทั่วไป เราไม่ได้พูดถึงผู้ที่เขียนคำถามมานี้ คำถามเขาบอกเขามาจากออสเตรเลีย อยากจะมาปฏิบัติที่วัดในเดือนกรกฎาคมนี้ หากเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้ให้บอกด้วย

แต่เราบอกเขาไปแล้ว แต่คราวนี้มันมีมาอย่างนี้เราถึงอยากจะพูด เราพูดนะ

โดยข้อเท็จจริงครูบาอาจารย์อยากให้ทุกคนได้ฝึกหัดได้ประพฤติปฏิบัติ มันจะเป็นคุณงามความดีของคนคนนั้น ของจิตดวงนั้น แต่เวลาไปประพฤติปฏิบัติแล้วถ้ากิเลสมันยิ่งใหญ่ มันก็ไปปิดไปเบียด ไปปิดเบียด

ไอ้ที่เราเร่งเกียจที่สุดเลยคือมิจฉาทิฐิ คือปฏิบัติผิดแล้วออกนอกกลุ่มนอกทาง แล้วยังสำคัญตนว่าตัวเองถูกต้อง แล้วไปพูดไปปั้นหัวผึ่งนั่นนะ “หลวงพ่อดีอะไรก็พุทโธๆ”

เพราะเขาบอกว่า ไม่ต้องพุทโธ จิตมันมีอยู่แล้ว กำหนดเฉยๆ มันจะเป็นสมาธิ สมาธิมีอยู่ โดยดั้งเดิม

ไอ้! เราเศร้าใจนะ เอ็งจะหลงขนาดไหน เอ็งจะมีความเห็นขนาดไหน ก็ให้เอ็งหลงคนเดียวก็พอ เอ็งไม่ต้องเอาทิฐิมานะความเห็นผิดของเอ็งมาแอบอ้าง มาอยู่ได้ปีกเราใน

มาอยู่ในวัดพระสงฆ์ แล้วบอกว่าพระสงฆ์ โอ้ไรก็พุทโธๆ ไม่เจริญงอกงามเสียที แล้วเขาบอกไม่ต้องพุทโธ ทั้งๆ ที่เขามาอยู่ได้ปีกพระสงฆ์

พระสงฆ์พูดทุกวัน หลวงตาพระมหาบัวท่านเร่งความเพียรของท่าน ท่านกำลังปลุกปลุกในหัวใจของท่าน หลวงปู่มั่นท่านจะนิพพาน ไปกราบนะ หลวงปู่มั่นก็ขึ้นมาแก้ไขทุกเที่ยว พอหลวงปู่มั่นนิพพานไป ท่านไปนั่งที่ปลายเท้าร้องไห้แล้วร้องไห้อีก

คนที่สอนก็เสียชีวิตไปแล้ว คนที่คอยควบคุมเวลาท่านหลงท่านติดของท่าน ติดสมาธิ ๕ ปีก็หลวงปู่มั่นเป็นคนลากออกมา เวลาใช้สติปัญญาเตลิดเปิดเปิงไป หลวงปู่มั่นกับบอก “ไอ้บ้าสังขาร ไอ้บ้าความคิด” ต้องกลับมาสงบ ท่านก็กลับมา

แล้วตอนนี้คนที่สอนท่านนิพพานไปแล้ว มานั่งทบทวนอยู่หลายชั่วโมง สรุปลงว่า หลวงปู่มั่นท่านเคยเตือนทุกที **อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ พุทโธกับผู้รู้ห้ามทิ้งเด็ดขาด จะไม่เสีย**

แล้วเรากียึดหลักพุทโธ ผู้รู้ ผู้รู้คือพุทธะ พุทโธคือคำบริกรรม อย่างนี้ จะสูงส่ง
ต่ำต้อยง่อยเปลี้ยเสียขา คนหัดภาวนาให้พุทโธไว้ๆ ลมหายใจก็ได้ กำหนดไว้ กำหนด
อย่างนี้

แล้วถ้ามันเกิดขึ้น เหมือนผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติกำหนดลมหายใจที่ปลายจมูกมันเบา มัน
สบาย เวลาเสียงกระทบมา มันเหมือนมีวงแหวนป้องกันเสียงไว้เลย... ใ้ฉันนี้แค่ฝึกหัดใหม่ ยังเป็น
พื้นฐานนะ

แล้วบอกว่าให้ทิ้งให้หมดเลย มันมีอยู่แล้ว แล้วมาอยู่ได้ปีกเราด้วยนะ พออยู่ได้ปีก
โยมฝั่งนั้นก็ต้องเชื่อสิ นี่คนอยู่เก่า ลูกศิษย์หลวงพ่อ สอนไม่ต้องพุทโธ แล้วไปที่ศาลา หลวงพ่อก็
พุทโธๆ ตลอด แล้วคนมาปฏิบัติมันจะเชื่อใครละ

มันเชื่อฝั่งนั้น เพราะอะไร เพราะมันสุขหัวกัน แล้ววัดจะมีไว้ทำไมละ เพราะอะไร
เพราะมันหลงผิดทั้งนั้น

ใ้เรื่องลาภสักการะ ใ้เรื่องของ เราถือว่าเรื่องไร้สาระ เรื่องธรรมะ เรื่องการสอนที่มัน
ถูกต้องชอบธรรม กับเรื่องที่มีความกะล่อนปลิ้นปล้อน อยากเป็นแม่มดพอมด จะไปสอนเองก็สอน
ไม่ได้ ต้องมาอยู่ได้ปีก แล้วยังมาย้อนศร หลวงพ่อโง่งเง่าเต่าตุ่น สอนผิด ใ้ที่ไม่ต้องทำอะไรเลย
อยู่เฉยๆ จะเป็นสมาธิเอง บรรลุธรรมแล้วบรรลุธรรมอีก เลื่อนขั้น... ใ้ไฮ! เเวอร์กรรม

ถึงได้บอกไ้ เ็งไปจดทะเบียนเป็นมูลนิธิอย่างต่ำ กลุ่มของเ็งมากมายมหาศาล ตั้งวัดเลย
คนจริงนะ เขาไม่อ้างอิงหลวงพ่อกๆ หรือก ถ้าจริง เขาสอนจริง เขารู้จริง ทำไมเขาต้องไปอ้างอิงคน
อื่น

นี่เ็ง พวกเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดด้วยความ
เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาท่านเทศน์ เทศน์จากสัจธรรมในใจของ
ท่าน สัจธรรมในหัวใจของท่าน จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ไม่มีความโกหกมดเท็จ ไม่มี
การโป้ปด

ใ้ฉันเข้ามาซุกได้ปีกเลยนะ “ไม่ต้องพุทโธ”

แล้วหลวงพ่อก็บอกให้พุทโธ ๆ ห้ามทิ้งผู้รู้ ห้ามทิ้งพุทโธ

แต่มันบอกว่า ไม่ต้องพุทโธ หลวงพ่อนะโง่ อะไรก็พุทโธๆ เสียเวลา ใช้ปัญญาเลย บรรลุธรรมกันหมดเลย

ไล่ออกไปหมดแล้ว มันเป็นเรื่องไร้สาระ เรื่องลามกสักการะ เรื่องชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณสำหรับเรานะ ชี้หมา ไร้สาระ แต่มันจะมาหลอกลวงไปปดมดเท็จ สอนคนที่เขาโง่เงา เขามีศรัทธาเพื่ออยากจะประพฤติปฏิบัติให้ลงนรกอเวจีไปกับความเป็นแม่มดพอมดของพวกมันนะ อย่ามายุงที่นี่

นี่พูดถึงใจ นี่พูดถึงว่าคนที่เขาจะมาประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าอยากจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ให้อะไรที่วัดเป็นอย่างนี้เขาบอก โอ้โฮ! นี่ยอดสุขเลย ข้าวก็มีกิน น้ำก็มีใช้ เทียนก็มีให้จุด ทุกอย่างมีให้สมบูรณ์แบบ ไม่เรียกค่าใช้จ่าเลยใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีค่าใช้จ่าเลยใดๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างไม่มีค่าใช้จ่าเลย ให้อะไรด้วยความเป็นธรรมทั้งหมด มันโคตรสุขเลยนะ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเพื่อความดีเป็นธรรม

แต่มาไม่ได้ ขาดแคลนไปทั้งนั้น แล้วหัวหน้ายังโง่เงาแต่ตุน อะไรก็พุทโธๆ เสียเวลาเปล่า

ฉะนั้น เวลาจะมา ถ้ามาด้วยความดีเป็นธรรม เราก็เห็นใจมาก อย่างที่ว่าการประพฤติปฏิบัติ อยากให้ทุกคนฝึกหัดปฏิบัติ อย่างน้อยก็มีที่พึ่งที่อาศัย แต่ถ้าจะเอามรรคเอาผลนะ แสนไกล ยังอีกห่างไกล ห่างไกลมากๆ มันเป็นการปฏิบัติแบบเรื่องไร้สาระเลยละ

ถ้าจะเอาสาระกัน มาคุยกัน ถ้าจะเอาสาระนะ ถ้าจะเอาสาระความเป็นอยู่ในวัดเรา โคตรสุขเลย อุดมสมบูรณ์มาก เกินเลยกว่าการปฏิบัติด้วยนะ การปฏิบัติ โคนไม้เขาอยู่นะ เขาทุกข์ยากกว่านี้ ในวัดนี้โคตรๆ สมบูรณ์เลย โคตรสมบูรณ์ของนักปฏิบัติเลย

แต่เราปฏิเสธเขาไป บอก ไปหาวัดที่สมควรแก่การประพฤติปฏิบัติเถิด เพราะเราไม่แน่ใจว่าเรามีศรัทธามั่นคงแค่ไหน พอมาแล้วขึ้นมา หนุนก็ขาดแคลน นี่ก็ขาดแคลน นี่หลวงพ่อบอก

หลอกนี่นา ไหนหลวงพ่อบอกว่าสมบุญนี้ไง พอหนูมาแล้วไม่มีอะไรได้ตั้งใจสักอย่างเลย หลวงพ่อโกหก

ฉะนั้นถึงบอกว่า ไปหาที่ที่เธอสะดวกเถอะ

แต่ที่วัดเรานะ ถ้าคนอยากจะประพฤติปฏิบัติ การแสวงหาธรรมะ ให้อุบัติเป็นอยู่อย่างนี้โคตรสมบุญแบบเลย ขาดแต่ความเพียรเป็นสัมมาทิฐิความถูกต้องชอบธรรมของตัวเองเท่านั้น

ถ้าประพฤติปฏิบัติด้วยความมิจฉาทิฐิความเห็นผิด แล้วยังอวดด้วยนะ หลวงพ่อสอนผิด หลวงพ่ออะไรก็พุทโธๆ เสียเวลา

มันจะเอาหลวงพ่อกันไปเหยียบเลย มันเหยียบหัวหลวงพ่อกันขึ้นไป แล้วก็ยืนบนหัวหลวงพ่อกัน อยากจะเป็นเจ้าแม่ เป็นแม่มด เป็นปีศาจ เอวัง